

Prirodno-matematički fakultet
Društvo matematičara i fizičara Crne Gore

OLIMPIJADA ZNANJA 2023.

Rješenja zadataka iz HEMIJE
za II razred srednje škole

1. Pri potpunom sagorijevanju 1,88g nepoznatog organskog jedinjenja koje sadrži brom dobijeno je 0,88 g ugljenik(IV)-oksida i 0,36g vode. Prevođenjem ukupne mase broma koji se nalazi u uzorku u bromid srebra u reakciji sa rastvorom srebro-nitrata dobijeno je 3,76 g srebro-bromida. Gustina pare nepoznatog organskog jedinjenja prema vodoniku iznosi 94. Odrediti molekulsku formulu nepoznatog organskog jedinjenja. $Ar(Br)=79,9; Ar(O)=16; Ar(Ag)=107,9; Ar(C)=12$.

Rješenje:

$Mr(CO_2) = 44$
44g CO_2 : 12g C = 0,88g CO_2 : x ..... 2 boda
 $X = 0,24g$ C

$Mr(H_2O) = 18$
18g H_2O : 2g H = 0,36 g H_2O : x ..... 2 boda
 $X = 0,04g$ H

$Mr(AgBr) = 187,8$
187,8g AgBr : 79,9g Br = 3,76 g AgBr : x ..... 2 boda
 $X = 1,6g$ Br

C : H : Br = 0,24/12 : 0,04/1 : 1,6/79,9 ..... 2 boda

C : H : Br = 0,02 : 0,04 : 0,02 / 0,02

C : H : Br = 1 : 2 : 1

Formula jedinjenja je CH_2Br ($M=94$ g/mol) ..... 1 bod
Gustina pare ovog jedinjenja prema vodoniku je 94, pa nalazimo da je stvarna molarna masa jedinjenja:

$Mr(C_xH_yBr_z) = 2 \cdot 94 = 188$ g/mol, tako da je molekulska formula traženog jedinjenja $C_2H_4Br_2$
..... 1 bod

Ukupno: **10 bodova**

2. Izvesti formulu kristalohidrata kalcijum-hlorida, ako je poznato da 10,95 g kristalohidrata pri dehidrataciji izgubi 5,4 g vode. $Ar(Ca)=40; Ar(Cl)=35,5; Ar(O)=16; Ar(H)=1$.

Rješenje:

$$Mr(\text{CaCl}_2 \cdot x \text{H}_2\text{O}) = 111 + 18x \quad Mr(x\text{H}_2\text{O}) = 18x$$

$$(111 + 18x) : 18x = 10,95 : 5,40 \quad \dots\dots\dots 2 \text{ boda}$$

$$5,4 (111 + 18x) = 10,95 \cdot 18x$$

$$599,4 + 97,2x = 197,1x \quad \dots\dots\dots 2 \text{ boda}$$

$$99,9x = 599,4$$

$$x = 6 \quad \dots\dots\dots 2 \text{ boda}$$

$$\text{formula kristalohidrata je } \text{CaCl}_2 \cdot 6 \text{H}_2\text{O} \quad \dots\dots\dots 2 \text{ boda}$$

Ukupno: 8 bodova

3. Koje od navedenih elektronskih konfiguracija nijesu moguće? Objasniti zašto.

a) $1p^4$; b) $4p^6$; c) $2s^2$; d) $4s^2$; e) $2s^3$; f) $2d^3$; g) $4d^2$; h) $3p^4$; i) $4p^7$; j) $3f^{11}$.

a) Ako je $n=1$, $l=0$ dok je za p orbitalu $l=1$ ..... 2 boda

e) Maksimalan broj elektrona u s orbitali je 2 ..... 2 boda

f) Ako je $n=2$, $l=0$ ili 1 dok je za d orbitalu $l=2$ ..... 2 boda

i) Maksimalan broj elektrona u p orbitalama je 6 ..... 2 boda

j) Ako je $n=3$, $l=0, 1$ ili 2 dok je za f orbitalu $l=3$ ..... 2 boda

Ukupno: 10 bodova

4. Destilacijom 80% nitratne kiseline dobijaju se dva rastvora. Koncentracija jednog rastvora je 68%, a drugog 98%. Koji je odnos masa dobijena dva rastvora? Svi procenti navedeni u zadatku su maseni, $Ar(\text{H})=1$; $Ar(\text{N})=14$; $Ar(\text{O})=16$.

Rješenje:

$$w_0 = \frac{m_{s1} + m_{s2}}{m_{r1} + m_{r2}} \quad \dots\dots\dots 2 \text{ boda}$$

$$w_0 = \frac{w_1 m_{r1} + w_2 m_{r2}}{m_{r1} + m_{r2}} \quad \dots\dots\dots 2 \text{ boda}$$

$$0,8 = \frac{0,98 m_{r1} + 0,68 m_{r2}}{m_{r1} + m_{r2}} \quad \dots\dots\dots 2 \text{ boda}$$

$$\frac{m_{r1}}{m_{r2}} = \frac{m(68\%)}{m(98\%)} = 1,5 \quad \dots\dots\dots 2 \text{ boda}$$

Ukupno: 8 bodova

5. Napisati formule oksida koji su anhidridi sledećih kiselina: a) H_3AsO_3 , b) H_4XeO_6 , c) $\text{H}_4\text{Re}_2\text{O}_9$, d) HNO_3 .

Rješenje:

a) As_2O_3 ,	..... 2 boda
b) XeO_4 ,	..... 2 boda
c) Re_2O_7 ,	..... 2 boda
d) N_2O_5 .	..... 2 boda

Ukupno: **8 bodova**

6. Izračunati procentni sadržaj sulfatne kiseline u rastvoru gustine $1,6 \text{ g/cm}^3$ ako se zna da 5 cm^3 ovog rastvora neutrališe 50 cm^3 rastvora natrijum-hidroksida, koncentracije $2,25 \text{ mol/dm}^3$. $\text{Ar}(\text{H})=1$; $\text{Ar}(\text{S})=32$; $\text{Ar}(\text{O})=16$.

Rješenje:

$$n(\text{H}_2\text{SO}_4) : n(\text{NaOH}) = 1 : 2$$

$$n(\text{H}_2\text{SO}_4) = \frac{1}{2} n(\text{NaOH})$$

$$c(\text{H}_2\text{SO}_4) \cdot V(\text{H}_2\text{SO}_4) = \frac{1}{2} c(\text{NaOH}) \cdot V(\text{NaOH})$$

$$c(\text{H}_2\text{SO}_4) = 11,25 \text{ mol/dm}^3 \quad \text{..... 2 boda}$$

$$m(\text{H}_2\text{SO}_4) = \rho(\text{H}_2\text{SO}_4) V(\text{H}_2\text{SO}_4) = 8 \text{ g} \quad \text{..... 1 bod}$$

$$11,25 \text{ mol} : 1000 \text{ cm}^3 = x : 5 \text{ cm}^3$$
$$x = 5,625 \cdot 10^{-2} \text{ mol} \quad \text{..... 2 boda}$$

$$1 \text{ mol} : 98 \text{ g} = 5,625 \cdot 10^{-2} \text{ mol} : x$$
$$x = 5,5125 \text{ g} \quad \text{..... 2 boda}$$

$$\% \text{H}_2\text{SO}_4 = 68,91\% \quad \text{..... 2 boda}$$

Ukupno: **11 bodova**

7. U vodenom rastvoru sirćetne kiseline koncentracije $0,05 \text{ mol/dm}^3$ izračunati koncentraciju nedisosovane kiseline, ako je konstanta disocijacije $1,86 \cdot 10^{-5}$.

Rješenje:

$$[\text{CH}_3\text{COO}^-] = [\text{H}^+] = x$$

$$[\text{CH}_3\text{COOH}] = 0,05 - x$$

$$K = \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-] \cdot [\text{H}^+]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]}$$

$$K = \frac{x^2}{0,05 - x}$$

..... 2 boda

Kako je koncentracija sirćetne kiseline $0,05 \text{ mol/dm}^3$ vrijednost x u razlici imenioca se zanemaruje pa je:

$$1,86 \cdot 10^{-5} = \frac{x^2}{0,05}$$

$$x = \sqrt{1,86 \cdot 10^{-5} \cdot 0,05}$$

$$x = 9,64 \cdot 10^{-4}$$

..... 2 boda

$$x = 9,64 \cdot 10^{-4} \text{ mol/dm}^3 = [\text{CH}_3\text{COO}^-] = [\text{H}^+]$$

$$[\text{CH}_3\text{COOH}] = 0,05 - 9,64 \cdot 10^{-4} \text{ mol/dm}^3 = 4,9 \cdot 10^{-2} \text{ mol/dm}^3$$

..... 2 boda

Ukupno: 7 bodova

8. Za koliko će se promijeniti pH-vrijednost rastvora hlorovodonične kiseline, koncentracije $0,1 \text{ mol/dm}^3$ ako se tom rastvoru doda ista zapremina natrijum-acetata, koncentracije $0,2 \text{ mol/dm}^3$.
 $K(\text{CH}_3\text{COOH}) = 1,8 \cdot 10^{-5}$

Rješenje:

..... 2 boda

Nastaje $0,1 \text{ mol/dm}^3$ CH_3COOH a u višku ostaje $0,1 \text{ mol/dm}^3$ CH_3COONa
 $c(\text{HCl}) = 0,1 \text{ mol/dm}^3 \rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] = 0,1 \text{ mol/dm}^3 \rightarrow \text{pH} = 1$

..... 2 boda

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = K_a \frac{c_k}{c_s}$$

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = 1,8 \cdot 10^{-5}$$

..... 2 boda

$$\text{pH} = 4,74$$

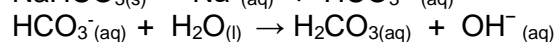
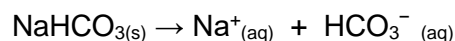
$$\text{razlika pH: } 4,74 - 1 = 3,74$$

..... 2 boda

Ukupno: 8 bodova

9. U 250 cm^3 vodenog rastvora nalazi se rastvoreno 10 g natrijum-hidrogenkarbonata. Koliko iznosi pH rastvora? $K_{a1}(\text{H}_2\text{CO}_3) = 4,5 \cdot 10^{-7} \text{ mol/dm}^3$.
 $\text{Ar}(\text{Na})=23$; $\text{Ar}(\text{C})=12$; $\text{Ar}(\text{O})=16$; $\text{Ar}(\text{H})=1$.

Rješenje:

..... 2 boda

$$M(\text{NaHCO}_3)=84$$

$$n(\text{NaHCO}_3) = n(\text{HCO}_3^-) = n / V = 0,119 \text{ mol}$$

$$c(\text{HCO}_3^-) = n / V = 0,476 \text{ mol/dm}^3$$

..... 2 boda

$$K_b = K_w / K_{a1} = 2,22 \cdot 10^{-7} \text{ mol/dm}^3$$

..... 2 boda

$$c(\text{H}_2\text{CO}_3) = c(\text{OH}^-) = x$$

$$K_b = \frac{c(\text{H}_2\text{CO}_3) \cdot c(\text{OH}^-)}{c(\text{HCO}_3^-)} = \frac{x^2}{c(\text{HCO}_3^-)} = 2.22 \cdot 10^{-7} \text{ mol dm}^{-3}$$

$$x = \sqrt{K_b \cdot c(\text{HCO}_3^-)}$$

$$x = c(\text{OH}^-) = 3,25 \cdot 10^{-4} \text{ mol/dm}^3$$

..... 2 boda

$$\text{pOH} = 3,48$$

$$\text{pH} = 10,52$$

..... 2 boda

Ukupno: 10 bodova

10. Koji od navedenih oksida je kiseli oksid (*zaokružiti tačan odgovor*):

a) CaO ; b) K_2O ; c) N_2O_5 ?

Rješenje:

c)

Ukupno: 2 boda

11. Na osnovu datih vrijednosti za K_a , zaokružiti slova ispred formule dvije kiseline, koje su od ponuđenih najjače u vodenom rastvoru: $K_a(\text{HCN})=7.9 \cdot 10^{-9}$; $K_a(\text{CH}_3\text{COOH})=1.8 \cdot 10^{-5}$; $K_a(\text{HClO})=5 \cdot 10^{-5}$; $K_a(\text{HNO}_2)=4 \cdot 10^{-4}$; $K_a(\text{HF})=6.6 \cdot 10^{-4}$

a) HCN b) CH_3COOH c) HClO d) HNO_2 e) HF

Rješenje:

d) i e)

2 x 3 boda

Ukupno: 6 bodova

12. Koje od sljedećih kombinacija rastvora predstavljaju puferski rastvor?

a) 50 cm^3 0,2M NH_4OH + 120 cm^3 0,1M Na_2HPO_4 ;

b) 50 cm^3 0,2M HCl + 100 cm^3 0,2M Na_2HPO_4 ;

c) 100 cm^3 0,1M NH_4Cl + 100 cm^3 0,1M NaOH ;

d) 100 cm^3 0,1M NaHCO_3 + 100 cm^3 0,1M NaOH ;

e) 100 cm^3 0,1M NH_4Cl + 50 cm^3 0,1M NaOH ?

Rješenje:

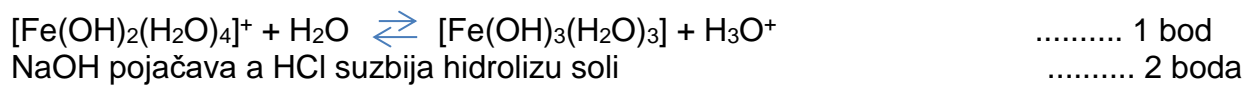
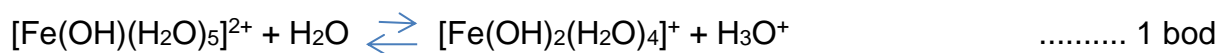
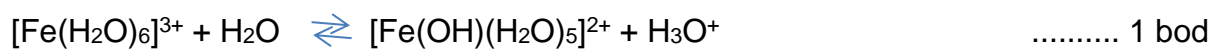
b) i e)

2 x 3 boda

Ukupno: 6 bodova

13. Hemijskom jednačinom predstaviti hidrolizu gvožđe(III)-hlorida (jonski oblik) i objasniti kako dodatak natrijum-hidroksida i hlorovodonične kiseline utiče na hidrolizu date soli.

Rješenje:

Ukupno: 6 bodova